

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД ГРАДИШКА
ГРАДОНАЧЕЛНИК

Обрађивач:
Одјељење за
друштвене дјелатности

ИНФОРМАЦИЈА

**о стању у здравству на подручју града за 2019. годину
са посебним освртом на хигијенско-епидемиолошку ситуацију**

Градишка, фебруар 2020. године

I УВОД

Здравствена дјелатност је дјелатност од општег интереса како за Републику Српску, тако и за јединицу локалне самоуправе која на својој територији проводи све активности како би обезбиједила здравствену заштиту од интереса за своје грађане. Здравствену дјелатност могу обављати само сертификоване здравствене установе (прописан поступак којим се оцјењује и потврђује да здравствена установа задовољава унапријед дефинисане и објављене стандарде сигурности у процесу пружања здравствене заштите), што представља један нов приступ са фокусом на сигурност за све учеснике у процесу пружања здравствене заштите:

- сигурност пацијената и особља,
- веће повјерење корисника у систем здравствене заштите,
- стално унапређење процеса рада,
- стварање једнаких или приближних услова за пружање здравствених услуга у цијелом систему здравствене заштите РС,
- заштиту животне средине.

Законом о здравственој заштити и Законом о здравственом осигурању регулисана су права корисника здравствене заштите и дефинисани носиоци здравственог осигурања по категоријама становништва.

На основу анализе података, посматрајући првенствено могућност становништва да оствари право на здравствену заштиту по основу здравственог осигурања, као и ниво и обим здравствених услуга које здравствене установе пружају корисницима, може се закључити да је стање у области здравства на подручју града Градишка, на високом нивоу.

У претходном периоду, кроз изградњу нових и адаптацију постојећих пословних објеката, те кроз опремање истих, здравствене установе су знатно унаприједиле приступ раду, што представља велики искорак у модернизацији, која је услов подизању квалитета здравствене заштите.

Поред одговарајућег простора и савремене опреме, пружању квалитетних и стручних услуга корисницима здравствене заштите са подручја града Градишка, али и становништву сусједних општина које живи на рубним подручјима и гравитира ка граду Градишка, знатно доприноси и адекватна кадровска попуњеност (континуирано учење и усавршавање запослених), те посвећеност тимском раду.

Носиоци здравствене заштите на подручју града Градишка су здравствене установе у државном сектору (Болница, Дом здравља и Апотека Градишка), без обзира на чињеницу да дио здравствених услуга становништво користи у приватним медицинским и стоматолошким ординацијама и апотекама.

Секундарна здравствена заштита и поједине услуге терцијарног нивоа здравствене заштите (болничко лијечење и услуге консултативно-специјалистичке заштите), обезбијеђени су кроз рад ЈЗУ Болница Градишка, која у склопу својих капацитета располаже са 200 болесничких кревета.

ЈЗУ Болница Градишка има карактер регионалне болнице јер пружа здравствене услуге (дијагностичког, амбулантног и болничког лијечења) становништву града:

- Градишка, те општина Србац и Козарска Дубица (према мрежи здравствених установа)
- Лакташи, Прњавор, Костајница, Нови Град, Дервента, Бањалука (према сопственом избору пацијената), из области:
 - Педијатрије
 - Неурологије
 - Психијатрије
 - Интерне медицине
 - Дерматовенерологије
 - Гинекологије и акушерства
 - Пулмологије и
 - Опште хирургије са ортопедијом, ОРЛ, урологијом, офталмологијом и дигестивном хирургијом
 - Анестезиологије, реанимације и интензивног лијечења
 - Палијативног збрињавања
 - Дијагностике (РТГ, КТ, лабораторија, микробиологија, патологија, УЗ срца, ЕЕГ, доплер и др.)
 - Онколошки конзилиј

С циљем унапријеђења постојећег стандарда и квалитета услуга, ЈЗУ Болница Градишка је, током 2019. године, увела и један број нових услуга и вјештина:

- нове психотерапијске услуге;
- нове хируршке услуге;
- нове уролошке услуге;
- нове ортопедске услуге;
- нове ендоскопске услуге;
- услуге онколошког конзилија;
- нове услуге лабораторијске дијагностике.

У ЈЗУ Болница Градишка запослена су 353 радника, од чега 68 доктора, 226 осталих здравствених радника и 59 нездравствених радника.

Уведен је и нови систем наручивања пацијената на КСЗ прегледе, као и ванредни рад на мјестима гдје су постојале листе чекања, с циљем смањења истих (УЗВ срца, кардиолошки прегледи, ендокринолошки и сл.).

Када је у питању хигијенско-епидемиолошка ситуација, ЈЗУ Болница, сваку сумњу на инфективно обољење у смислу појединачних случајева или епидемије пријављује Хигијенско-епидемиолошкој служби Дома здравља Градишка и породичним љекарима којима пацијенти припадају. У току 2019. године евидентиран је један случај сумње на борелију и један случај инфективне моноклеузе, 15 случајева гастроентероколитиса са повишеном температуром и 4 случаја сумње на менингитис који су прослијеђени на инфективну клинику УКЦ Републике Српске Бањалука.

Седмично се шаљу пријаве случајева тешких акутних респираторних инфекција према Институту за јавно здравство Републике Српске. Такође је било неколико случајева истих, који су премјештени на инфективну клинику УКЦ Бања Лука.

Треба поменути такође да су у 2019. години, у ЈЗУ Болница Градишка, у великој мјери зановљени болнички намјештај и опрема, захваљујући значајном броју донација од стране људи из иностранства који воде поријекло из ових крајева.

Пројекти ЈЗУ Болница Градишка у 2019. години

1. **Пројекат увођења информационог система** - У 2018. години започет је пројекат увођења информационог система у болничке установе (ИЗИС), гдје је Болница заједно са припадајућим Домовима здравља изабрана као пилот пројекат, те се завршетак пројекта очекује у 2020. години.
2. **Пројекат изградње** - Завршен је пројекат изградње лифта за Одјељење за пулмологију.
3. **Сертификација** - У току је пројекат сертификације Болнице, гдје је документовање система завршено у цијелости. Пројекат се наставља и у 2020. години.
4. **Акредитовано је породилиште Болнице**
5. **Енергетска ефикасност** - Болница је изабрана за пројекат енергетске ефикасности. Завршен је изведбени пројекат и добијена је грађевинска дозвола за исти.
6. **Проведен је поступак набавке радова** ојачања темељне конструкције старе зграде болнице испод операционих сала и надоградња - добијена грађевинаска дозвола за наведени пројекат. Реализација пројекта започиње у фебруару 2020. године.

Здравствене услуге из области примарне здравствене заштите пружају се становништву по моделу породичне медицине, кроз рад ЈЗУ „Дом здравља“ (26 тимова Породичне медицине), амбуланте породичне медицине ЗУ „СЦ ДУЊИЋ“ Градишка и Специјалистичког центра ЗУ „СУБОТИЋ“ Градишка, под једнаким условима када су у питању права корисника по основу здравственог осигурања.

ЈЗУ „Дом здравља“ Градишка становништву пружа услуге и хитне медицинске помоћи, као и услуге превентивне и опште стоматологије, хигијенско-епидемиолошке службе, лабораторијске дијагностике (лабораторијски информациони систем, тзв. ЛИС систем, намјењен за издавање упутница и налаза електронским путем чиме је скраћено вријеме издавања лабораторијских налаза и успостава дијагнозе), РТГ и ултразвучне дијагностике, а постоје и амбуланте за специјалистичке консултације из педијатрије и гинекологије, као и Центар за заштиту менталног здравља и Центар за физикалну рехабилитацију у заједници.

ЈЗУ „Дом здравља“ Градишка је сертификована установа и као таква придржава се прописаних сертификационих стандарда како би пацијентима пружила квалитетну и сигурну здравствену заштиту, те обезбиједила запосленицима сигуран и безбједан рад на радном мјесту.

С тим у вези, контрола праћења примјене сертификационих стандарда у ЈЗУ „Дом здравља“ Градишка, обавља се квартално.

У току 2019. године у ЈЗУ „Дом здравља“ Градишка била су запослена укупно 234 радника, од чега 170 здравствених и 64 нездравствена радника.

Основна дјелатност ЈЗУ „Апотека Градишка“ је продаја лијекова на мало, односно, снабдијевање становништва лијековима, медицинским средствима и санитарним материјалом. У саставу исте послује 8 апотека и 2 апотекарске станице:

I Апотеке:

1. „Здравље“ у Градишци,
2. „Нова Топола“ у Новој Тополи,
3. „Центар“ у Градишци,
4. „Фармација“ у Лакташима,
5. „Козара“ у Горњим Подградцима,
6. „Мента“ у Градишци, и
7. „Врбас“ у Бањој Луци
8. "Апотека АС" у Градишци

II Апотекарске станице:

1. „Турјак“ у Турјаку, и
2. „Херба“ у Орахови.

У поменутих апотекама, како би здравствена заштита била што доступнија грађанима, врше се превентивна мјерења крвног притиска, нивоа шећера у крви и свакодневно едуцирају пацијенти о начину примјене лијекова.

У августу 2019. године, Скупштина града Градишка је донијела Одлуку о измјени Одлуке о организовању ЈЗУ „Апотека Градишка“ којом је проширена дјелатност ове установе (проширен асортиман производа), што је истовремено довело до повећања прихода исте.

Становници града Градишка имају доступне све лијекове са позитивне листе Фонда здравственог осигурања Републике Српске.

У току 2019-те године ЈЗУ „Апотека Градишка“ је из властитих извора финансирала пројекат попушта од 10% за куповину лијекова пензионерима са подручја града Градишка (директна помоћ овој популацији кроз смањење марже у износу од 11.700,00 КМ).

Оно што је реметило пословање ЈЗУ "Апотека Градишка" Градишка, током 2019-те године је чињеница да се повремено јављала дефицитарност појединих инсулинских и других препарата које Фонд здравственог осигурања Републике Српске набавља путем тендера и испоручује здравственим установама (апотекама) које немају утицаја на тендерску процедуру, као ни на услове дистрибуције истих до крајњих корисника (пацијената). Слична ситуација се десила са прометом ортопедских помагала-пелена које су такође прометоване тендерски, али је Фонд здравственог осигурања већ од марта мјесеца 2019-те године промијенио начин прометовања истих.

У појединим периодима исте године, јављала се фабричка дефектура појединих препарата, која је властитим напорима установе превазиђена тако што су обезбијеђени адекватни замјенски препарати других произвођача.

У ЈЗУ „Апотека Градишка“ Градишка, запослена су 53 радника, од чега 37 здравствених и 16 нездравствених радника.

Од стране ЈЗУ „Апотека Градишка“ Градишка основано је и Друштво са ограниченом одговорношћу под називом „Галенфарм“ (производња лијекова и галенских производа), чији је циљ очување здравља становништва и унапређење квалитета живота обезбјеђивањем квалитетних и сигурних производа, за добробит цијеле заједнице. Галенфарм д.о.о. своју дјелатност

обавља у простору који је власништво ЈЗУ "Апотека Градишка" који дијелом треба адаптирати и реконструисати како би задовољио потребе и стандарде савремене фармацеутске производње.

У току 2019. године у „Галенфарм“ д.о.о. Градишка било је запослено 26 радника, од тога 8 здравствених и 18 нездравствених радника.

Кроз рад ЈЗУ „Апотека Градишка“, као и рад приватних апотека, које су потписале уговоре са Фондом здравственог осигурања, становништву је омогућено снабдијевање лијековима под истим условима (када су у питању права по основу здравственог осигурања).

Фонд здравственог осигурања РС је такође омогућио и приватним специјалистичким амбулантама потписивање уговора за рефундирање трошкова за услуге пружене осигураним лицима под истим условима као и за јавне здравствене установе, што је већина специјалистичких амбуланти и прихватило.

За здравствене услуге које се становништву пружају у приватним специјалистичким амбулантама и апотекама, а које нису потписале уговор са Фондом, врши се директна наплата од корисника услуга, без обзира на здравствено осигурање.

На основу података којим располаже Пословница Фонда здравственог осигурања Градишка, од укупног броја становника по задњем попису (56.727), 42.171 (19.821/М и 22.350/Ж) становника града има основ за здравствено осигурање (74,30%), од чега 21.836 становника (51,80%) остварује право на осигурање (по основу уплате доприноса), а за 20.335 (48,20%) становника која имају основ за здравствено осигурање се не уплаћује допринос.

Такође, на основу одлуке Фонда, лица до 15 година, те лица која болују од болести које се сврставају у обавезан вид здравствене заштите, могу користити здравствену заштиту по основу здравственог осигурања, без обзира да ли је за исте уплаћен допринос.

Када говоримо о могућностима здравствене заштите, тренутно је мали проценат лица која нису у могућности да се осигурају кроз неки вид здравственог осигурања (углавном су у питању лица која живе на подручју нашег града, а нису стекла држављанство или су корисници иностраних пензија и не желе исто остваривати путем Фонда ПИО).

Економска криза доводи све већи број људи у стање социјалних потреба и пада опште здравствене и психофизичке кондиције становништва. Чине се значајне активности од стране града у смислу стварања услова за побољшање наведеног стања, као и збрињавање најугроженијих.

Цијенећи свеукупно стање у овој области, у 2019. години, град Градишка је издвојио дио средстава у буџету за финансирање осигурања неосигураних лица, као и средства за једнократне помоћи у лијечењу тешко обољелих лица, те средства за помоћ женама у вези са планирањем породице (суфинансирање трошкова вантјелесне оплодње).

Од 2017. године, у буџету града Градишка, планирају се и средства за финансирање примарне здравствене заштите пензионера до 65 година старости, с циљем побољшања здравственог и материјалног положаја ове популације.

За исте намјене предвиђена су средства и у 2020. години.

У складу са Законом о заштити становништва од заразних болести („Службени гласник Републике Српске“, број 90/17), Скупштина града Градишка донијела је Програм мјера за спречавање и сузбијање, елиминацију и ерадикацију заразних болести на подручју града Градишка за 2019. годину, као и План и Програм мјера системске превентивне дезинсекције и дератизације за подручје града Градишка за 2019. годину. У Буџету града Градишка, обезбијеђена су и средства за провођење поменутих програма (финансирање провођења превентивних активности на подручју града), а у циљу осигурања здравља становништва, уклањања узочника заразних болести и извора заразе, смањења могућности преношења обољења, те побољшања и унапрјеђења услова живота, као и укупне хигијенско-епидемиолошке ситуације.

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А **О ХИГИЈЕНСКО-ЕПИДЕМИОЛОШКОЈ СИТУАЦИЈИ** **НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА ГРАДИШКА У 2019. ГОДИНИ**

Процјена хигијенско-епидемиолошке ситуације се врши на основу слједећих показатеља:

- опште хигијенске ситуације
- снабдијевања водом
- хигијенског стања водних објеката
- диспозиције отпадних материја
- здравственог надзора над лицима запосленим у производњи и промету животних намирница, пружању хигијенских услуга становништву и осталих категорија које подлијежу обавезном здравственом надзору
- кретања заразних и незаразних болести и других фактора који утичу на појаву истих
- здравствене просвјешћености, стандарда и економске моћи становништва

Хигијенске прилике

Стање личне и опште хигијене на подручју града је задовољавајуће. Овакав закључак произилази из праћења одговарајућих параметара као што су кретање екто и ендопаразитоза, обољења коже и друго.

Снабдијевање водом и хигијенско стање водних објеката

У току 2019. године је настављено са прикључивањем нових домаћинстава на градски водовод (236 домаћинстава и 30 правних субјеката), што представља даљњи напредак у снабдјевању становништва хигијенски исправном водом. Снабдијевање водом из градског водовода у 2019. години је било редовно.

Од 27 укупно обрађених локалних водовода, углавном гравитационих, већина није обезбјеђена у техничком и физичком смислу, што представља сталну опасност од загађења воде. Када је у питању квалитет воде слично као и у предходним годинама, анализе показују да је у прољећној фази контроле, хемијска неисправност воде утврђена у следећим локалним водоводима:

1. „Гвоздерчево врело“- Вилуси
2. „Ђудино врело“- Романовци
3. „Студенац“- Горњи Подградци
4. „Језерац“-Грбавци

У остала 23 локална водовода, вода је била хемијски исправна. Што се тиче бактериолошког налаза, у 25 локалних водовода, вода није била бактериолошки исправна, а у остала 2 локална водовода , налаз је био уредан и то у следећим локалним водоводима:

1. „Хајдучко врело“- Вилуси
2. „Аврам врело“- Горњи Поградци

Што се тиче јесење фазе контроле локалних водовода, хемијска неисправност утврђена је у једном локалном водоводу и то у локалном водоводу „Ђудино врело“, остали локални водоводи у овој фази контроле су имали уредан налаз. Када је у питању бактериолошка исправност у 22 локална водовода , налаз није био задовољавајући а локални водоводи у којима је вода била бактериолошки исправна су:

1. „Јерића извор“- Горњи Подградци
2. „Цвикића извор“- Горњи Подградци
3. „Хајдучко врело“- Вилуси
4. „Совјак“- Совјак
5. „Језерац“-Грбавци

Имајући у виду проблеме који су везани за локалне водоводе и могућност избијања хидричних епидемија, наше активности треба да буду усмјерене у рјешавању тих проблема, с једне стране кроз наш Програм превентивних активности а с друге стране ангажовањем других релевантних субјеката града Градишка.

Снабдјевање Орахове водом врши се преко дубичког водовода. Снабдјевање је углавном редовно. Међутим, становништво овог села и даље у одређеној мјери користи бунаре и пумпе који су у санитарно техничком погледу углавном неисправни, што водоснабдјевање у овом насељу чини несигурним. У будућности треба настојати да се вода из таквих водних извора користи само у техничке сврхе. Неисправност воде у индивидуалним водним објектима (бунари, пумпе), најчешће је регистрована у угроженом подручју дуж десне обале ријеке Саве, те подградачком и дјелимично тополском и ламиначком подручју.

У току 2019. године проширена је градска водоводна мрежа за 9,2 км водовода у МЗ Ламинци, Козинци, Грбавци и Турјак.

Хигијенско-епидемиолошка служба Дома здравља Градишка је у току 2019. године по Програму превентивних активности извршила 923 прегледа водних објеката, 2391 дезинфекцију, а за анализу воде је узето 369 узорака воде од чега 309 за хемијску и 60 за бактериолошку анализу.

У току 2019. године обрађено је 19 узорак воде за издавање атеста код отварања јавних објеката.

Хемијска и микробиолошка контрола воде из градског водовода врши се континуирано од стране Института за јавно здравље Бања Лука а резултати су показали њену хигијенску исправност.

Диспозиција отпадних материја

Евакуација чврстих отпадних материја врши се на регионалну депонију у Рамиће. У току 2019. године на ову депонију је одвезено 11966,9 тона чврстог отпада, нешто више у односу на прошлу годину. И даље постоји проблем контаминације разним хемијским средствима која се користе у разним гранама привреде, посебно у пољопривреди, гдје због нестручне и неконтролисане примјене, долази до загађења земљишта, воде и ваздуха. Посебан проблем који се односи на отпадне материје јесте што све више имамо оних практично неразградивих материја као што су пластичне масе, детерџенти, итд. У 2019. години набављено је 20 контејнера 1,1м³ и 1 контејнер од 5 м³.

Хигијенско-епидемиолошка служба Дома здравља Градишка је по Програму превентивних активности вршила наизмјеничну дезинфекцију и дезинсекцију на 19 највећих пунктова за прикупљање чврстих отпадних материја у циљу спречавања појаве и ширења цријевних и других заразних болести.

Стандард и економска моћ

Економска криза присутна последњих година доводи све већи број људи у стање социјалних потреба и пада опште здравствене и психофизичке кондиције становништва. Такво стање угрожава основне животне потребе као што су исхрана, становање, здравствена заштита и други услови живота. Од стране града чине се значајне активности да се побољша наведено стање као и да се збрину најугроженији.

Здравствени надзор над лицима запосленим у производњи и промету животних намирница и пружању хигијенских услуга становништву

У току 2019. године извршено је 1988 контрола здравственог стања лица која подлијежу санитарном надзору по Закону, односно лица која на својим пословима могу пренијети заразу на друга лица (санитарне књижице). Код 191 особе је откривено капљично клицоноштво (*Staphylococcus aureus*-190) и (*Streptococcus β haemoliticus*-1) , док је код 2 особе откривено цријевно клицоноштво (*Giardia lamblia* -1 и *Salmonellosis* -1). Оваква ситуација је добар показатељ ефекта противепидемијских мјера, иако када поредимо број капљичног клицоноштва с предходним годинама, сваке године је тај број већи. С једне стране то може бити резултат повећаног броја особа које су подвргнуте санитарном надзору у односу на прошлу годину а с друге стране све више присутној резистенцији микроорганизама на антимикробна средства што ће нам у будућности представљати све већи проблем. Оваква ситуација се донекле може поправити рационалном употребом антибиотика и правилним провођењем свих превентивних мјера у сузбијању и спречавању заразних

болести. Код свих позитивних случајева проведен је одговарајући третман лијечења и изречена забрана рада од стране санитарне инспекције до обескличења.

У складу са Правилником о садржају и начину споровођења посебне едукације ХЕ служба Дома здравља Градишка и у 2019. години је наставила са провођењем курсева хигијенског минимума код лица која раде у производњи, преради и промету храном, на одржавању система за водоснабдијевање, у производњи козметичких средстава, на пословима рада са дјецом предшколског узраста, играоницама, на пружањима услуга уљепшавања. Ове године настави и полагању курса хигијенског минимума приступило је 296 особа.

Хигијенско стање јавних објеката и површина

Хигијенско стање јавних објеката је из године у годину све боље, али и даље не на оном нивоу на којем би требало бити. Неки објекти се не одржавају по основним хигијенским нормама, а неки чак немају обезбјеђене основне санитарно-техничке услове за одржавање опште и личне хигијене запосленог особља. И даље се око неких објеката разбацује отпад од хране и амбалаже због недостатка одговарајућих посуда за прикупљање.

Одржавање хигијене јавних површина је задовољавајуће. Значајном побољшању јавне хигијене свакако да доприноси ефикасније дјеловање одговарајућих служби као што су инспекција, комунална полиција итд. али и све већи степен одговорности грађана.

Генерално, лоши хигијенски услови јавних објеката и површина могу довести до појаве ширења заразних болести и коначно дају ружну слику града.

Контрола исправности животних намирница за јавну производњу и промет

Контрола исправности животних намирница у протеклој години вршена је у складу са прописима. Ова област се детаљније приказује кроз информацију инспекцијских служби.

Вакцинација

Међу свим мјерама превенције заразних болести вакцинација представља најбржу, најдјелотворнију и економски најоправданију мјеру која директно утиче на смањење инциденције и морталитета од заразних болести. Вакцинација се врши као систематска вакцинација дјеце и омладине, вакцинација према клиничким индикацијама, вакцинација према епидемиолошким индикацијама и вакцинација путника у међународном саобраћају. Вакцинацију путника обавља Институт за јавно здравље Бања Лука, остале вакцинације се обављају на нивоу нашег Дома здравља кроз КСС-педијатрија, Службу породичне медицине и ХЕ службу Дома здравља Градишка.

У току 2019. године вршена је континуирана систематска вакцинација дјеце и омладине према Програму мјера за спречавање, елиминацију и ерадикацију заразних болести а у складу са Правилником о имунизацији и хемопрофилактици. Проценат процјеplљености кретао се од 95,2 па до 100 % за поједине вакцине, што значи на оптималном нивоу. Међутим и даље имамо проблем са МРП вакцином као и предходних година, због пласирања информација у јавност да МРП вакцина узрокује аутизам. Проценат вакцинације за ову вакцину износи 86,9%, а када се ради о ревакцинацији проценат је идеалан 97,6%. Међутим, не можемо бити задовољни с таквом ситуацијом ако се зна да је особа комплетноо заштићена само ако прими двије дозе, тј. морамо имати задовољавајући проценат и вакцинисаних и ревакцинисаних да не бисмо дошли у ситуацију избијања епидемија морбила, рубеоле и паротитиса. Ове године Дом здравља Градишка је организовао и ванредну вакцинацију овом вакцином и родитељима су том приликом упућивани позиви писменим путем да доведу дјецу на вакцинацију. И даље треба радити на промоцији имунизације.

Исто тако провођене су и вакцинације према епидемиолошким индикацијама па је тако против тетануса утрошено 2234 дозе АНА-ТЕ вакцине, против грипе је у 2019. години утрошено 680 фондовских и 650 комерцијалних доза вакцине. Овде треба споменути да је у 2019. години сезона грипе била много интензивнија него предходних година, да је углавном доминирао вирус грипе А (H1N1) , који је доста агресивнији, даје тежу клиничку слику и велики број компликација.

У Републици Српској умрле су 62 особе од компликација изазваних грипом. Против бјеснила је утрошено 81 доза вакцине.

Цјелокупна вакцинација према епидемиолошким индикацијама ишла је преко ХЕ службе Дома здравља Градишка. Овде је још врло битно споменути да се одређени број грађана и даље вакцинише у приватним амбулантама, али подаци нису достављени ХЕ служби, што и даље представља проблем у праћењу процјеplљености.

Кретање заразних и хроничних незаразних болести

Праћење кретања заразних и незаразних болести представља један од најважнијих индикатора здравственог стања становништва.

Заразне болести

У току 2019. године на подручју града регистровано је 314 обољелих особа од заразних болести што је мање у односу на предходну годину када је било 357 обољелих. Слична ситуација је као и прошле године, најчешће се радило о варичели са 191 обољелом особом односно у процентима 60%, ентероколитису са 13 обољелих односно 4,12% укупно пријављених заразних болести у Градишци. Ове године смо пријавили епидемију варичела на подручју града Градишка.

Када посматрамо дистрибуцију учесталости појединих заразних болести, можемо закључити да су на високом мјесту респираторне заразне болести што је и разумљиво јер се ради о заразним болестима које се најлакше шире, остале заразне болести су се јављале у појединачним случајевима. Број

заразних обољења је реално, знатно већи од приказаног, јер болести са лакшом клиничком сликом остају нерегистроване и не подлијежу обавезном пријављивању а ту је и дугогодишњи проблем непријављивања заразних болести од стране приватних амбуланти на подручју нашег града.

Кретање заразних болести на подручју града у 2019. години

Болести	Број обољелих	%	Стопе морбидитета
1. Туберкулоза	8	2,54	1,41
2. Морбили	1	0,31	0,17
3. Грипа	53	16,8	9,34
4. Лајмска болест	6	1,91	1,05
5. Шарлах	2	0,63	0,35
6. Салмонела	12	3,82	2,11
7. Гонореја	1	0,31	0,17
8. Лептоспироза	4	1,27	0,70
9. Хламидијаза	5	1,59	0,88
10. Инф.мононуклеоза	3	0,95	0,52
11. Ентероколитис	13	4,14	2,29
12. Мишја грозница	2	0,63	0,35
13. Хепатитис ц	1	0,31	0,17
14. Сепса	6	1,91	1,05
15. Варичеле	191	60,82	33,6
16.Паротитис	1	0,31	0,17
17.Токсоплазмоза	1	0,31	0,17
18.Вирусни менингитис	2	0,63	0,35
19.Бактеријски менинг.	2	0,63	0,35
УКУПНО	314		

Код рачунања стопе кориштена је К 10000 (број случајева на 10000 становника).

Незаразне болести

Кретање најучесталијих незаразних болести приказано је на основу података добијених из амбуланти породичне медицине. Треба споменути да подаци укључују и прве и контролне прегледе у 2019. години .Евиденција се води кроз десету међународну ревизију „Основне међународне класификације болести“ СЗО. У табели испод ће бити приказане најучесталије незаразне болести кроз амбуланте породичне медицине. Иако трудноћа и порођај не спадају у болест, уврштене су у табелу јер се воде као дијагнозе кроз десету међународну класификацију болести.

Кретање најучесталијих незаразних болести у 2019. години

Болести	Број обољелих	%	Стопе морбидитета
1. Малигнитети	1025	3,70	180,77
2. Шећерна болест	2835	10,24	500
3. Хипертензија	9009	32,54	1588
4. Шизофренија	140	0,50	24,69
5. Депресија	155	0,55	27,33
6. Трудноћа	178	0,64	31,39
7. Порођај	224	0,80	39,50
8. Астма	475	1,71	83,77
9. ХОБП	538	1,94	94,88
10. Повреде	3738	13,50	659,55
11. Инфаркт м.	29	0,104	5,11
10. Болести ока	4042	14,60	712,8
11. Болести мишићно коштаног система	5293	19,1	933

Код рачунања стопе кориштена је К 10000 (број случајева на 10000 становника).

Из табеле се може видјети да је хипертензија најчешћи разлог јављања породичном љекару, на другом мјесту су болести коштаног мишићног система а потом различите врсте повреда и болести ока. Значајан број пацијената су и дијабетичари, ово се односи и на инсулин овисне и неовисне.

Анализом кретања заразних болести последњих година може се рећи да су заразне болести и даље значајне из неколико разлога и још увијек представљају проблем. За поједине заразне болести још увијек нема ни адекватне терапије а ни адекватних превентивних мјера. Постојеће превентивне мјере не користе се свуда на задовољавајући начин, последњих година имамо проблеме с вакцинацијом, што је доводило до избијања епидемија, вакцинама превентабилних болести. Снабдијевање становништва хигијенски исправном водом довело је до смањења учесталости цријевних инфекција. Запажена је значајна резистенција микроорганизама на антимикробна средства али и промјене у самом инфективном агенсу, што представља велики проблем. Имамо доста старог становништва које је само по себи имунодефицијентно а и све више обољелих од малигних неоплазми које их уводе у стање имунодефицијенције па су далеко склонији инфекцијама. Дошло је до значајних измјена у понашању људи (пирсинг, тетоваже) што повећава ризик од крвљу преносивих инфекција. Данас имамо велику покретљивост популације, тако да долази до уношења заразе у подручја гдје је није било. Последњих неколико година дошло је до појаве нових заразних болести као што су Ебола, САРС, Грозница Западног Нила, што се може очекивати и у будућности.

Када говоримо о незаразним болестима (рак, дијабетес, хипертензија...) измјенама у стилу живљења а то се прије свега односи на пушење, конзумирање алкохола, недостатак физичке активности и бројне друге факторе, последњих деценија дошло је до значајног повећања оболијевања од ових

болести. Овде треба споменути да се већина ових обољења може успјешно превенирати, али исто тако ми као друштво не радимо довољно на превенцији.

У основним школама би требало започети са едукативним радионицама и предавањима о штетном дјеловању алкохола и пушења као и о полно преносивим болестима и позитивним учинцима физичке активности. Становницима нашег града периодично обезбједити бесплатно мјерење крвног притиска и шећера у крви као и савјете о физичкој активности у чему Дом здравља Градишка редовно учествује.

Заштита од бјесноће

У току 2019. године у Хигијенско-епидемиолошку службу упућена су 74 пацијента на антирабичну обраду, након озлиједа које су нанијеле слједеће животиње:

- пси 57 пацијената
- мачке 11 пацијената
- свиње 1 пацијент
- пацов 2 пацијента
- миш 3 пацијента

Од наведеног броја, 19 пацијената је упућено на Инфективну клинику УКЦ Бања Лука ради спровођења специфичне заштите тј. вакцинације против бјесноће. Радило се о пацијентима који су озлијеђени од непознатих животиња које нису могле бити подвргнуте десетодневном ветеринарском надзору. Код једне убијене животиње, пса, рађена је ТФА мозга и налаз је био негативан.

Закључак

На основу приказаних података може се закључити да је хигијенско-епидемиолошка ситуација у току 2019. године била несигурна са одређеним ризицима за њено погоршање, али уз даље провођење мјера из Програма превентивних активности и учешће осталих субјеката на отклањању наведених недостатака у наредној години може се очекивати повољна епидемиолошка ситуација.

Приједлози

1. Доследно проводити све активности из Програма мјера за спречавање, сузбијање, елиминацију и ерадикацију заразних болести.
2. Потребно је наставити са активностима око побољшања водоснабдијевања и диспозиције отпадних материја.
3. Наставити са активностима на систематском сузбијању паразитоза и глодара у складу са Законом о заштити становништва од заразних болести и закључцима Скупштине града о систематској дератизацији.

4. Одржавати надзор над водним објектима. Наставити са реализацијом пројекта проширења водоводне мреже градског водовода и даљим активностима око нових прикључивања домаћинстава.
5. И даље проводити ДДД мјере контејнера и пунктова за прикупљање чврстог отпада. Преко одговарајућих органа систематски сузбијати неконтролисано паљење и бацање смећа на недозвољеним мјестима, а привредне субјекте који својом дјелатношћу стварају веће количине отпадних материја обавезивати на одговарајуће одлагање и боље одржавање хигијене околине објеката. Проводити различите активности на подизању свијести грађана о значају и предностима селекције чврстог отпада, одлагањем у одговарајуће намјенске контејнере.
6. Наставити одржавање хигијене јавних површина и простора и санкционисати субјекте који својим активностима врше онечишћење, узурпације и друге злоупотребе јавних мјеста и површина.
7. Наставити са досљедним провођењем надзора над производњом и продајом животних намирница и воде по важећим прописима.
8. Наставити са континуираним третманом паса и мачака луталица, те тражити рјешења за њихово дефинитивно збрињавање. И даље проводити одговарајуће мјере на сузбијању бјесноће код дивљих животиња.
9. Радити на промоцији здравих стилова живота, обезбиједити ученицима информације о штетним посљедицама пушења, алкохола, недовољне физичке активности кроз разне видове едукација (радионице, предавања, интерактивне дискусије...)